

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

ODDÍL 1. Identifikace látky/ směsi a společnosti/podniku	
1.1. Identifikátor výrobku:	Baumit Ceramic F
Jednoznačný identifikátor složení (UFI):	QPUN-JKET-R20U-DPON
1.2. Příslušná určená použití látky nebo směsi a nedoporučená použití:	
Určená použití:	spárovací hmota
Nedoporučená použití:	Směs by neměla být použita k jinému účelu, než pro který je určena.
1.3. Podrobné údaje o dodavateli bezpečnostního listu:	
Dodavatel:	Baumit Romania Com SRL Bdul Iuliu Maniu nr. 600, Sector 6, Bucuresti tel.: +4 021 493 44 02/03/04 fax.: +4 021 318 24 08 e-mail: office@baumit.ro
Distributor:	Baumit, spol. s r.o. Průmyslová 1841, 250 01 Brandýs nad Labem IČ: 48038296 tel.: 326 900 400 e-mail: baumit@baumit.cz fax: 326 900 402 Odborně způsobilá osoba: Ing. Roman Brzobohatý E-mail: r.brzobohaty@baumit.cz
1.4. Telefonní číslo pro naléhavé situace:	Toxikologické informační středisko, Klinika pracovního lékařství VFN a 1.LF UK, Na Bojišti 1, 128 08 Praha 2, telefon 224 91 92 93, 224 91 54 02 (nonstop)
ODDÍL 2. Identifikace nebezpečnosti	
2.1. Klasifikace látky nebo směsi	
Klasifikace podle nařízení (ES) 1272/2008:	
Třída nebezpečnosti: dráždivost pro kůži, senzibilizace kůže, vážné poškození očí	
Kód třídy a kategorie nebezpečnosti: Skin Irrit. 2, Skin Sens. 1, Eye Dam. 1	
Výstražné symboly nebezpečnosti:	
	
Kódy standardních vět o nebezpečnosti: H315, H317, H318	
Úplné znění H vět – viz oddíl 16 bezpečnostního listu.	
Nejzávažnější nepříznivé fyzikálně-chemické účinky: nezjištěny	
Nejzávažnější nepříznivé účinky na lidské zdraví: Směs dráždí oči, dýchací orgány a kůži, může vyvolat senzibilizaci při styku s kůží, vdechování respirabilního podílu prachu nad limity NPK může způsobit poškození dýchacích orgánů.	
Nejzávažnější nepříznivé účinky na životní prostředí: zabránit úniku prostředku do půdy, vody a kanalizace; Upozornění: Malta reaguje s vodou alkalicky, ve vodním prostředí vyvolává změnu pH.	

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

2.2. Prvky označení

Označení podle nařízení (ES) 1272/2008:

Informace na obalu:

Výstražné symboly nebezpečnosti:

Signální slovo: nebezpečí

Nebezpečné složky: portlandský cement (CAS:65997-15-1)

H věty	H315	Dráždí kůži.
	H317	Může vyvolat alergickou kožní reakci.
	H318	Způsobuje vážné poškození očí.
P věty	P102	Uchovávejte mimo dosah dětí.
	P280	Používejte ochranné rukavice/ochranný oděv/ochranné brýle/obličejový štít.
	P305+P351+P338 +P310	PŘI ZASAŽENÍ OČÍ: Několik minut opatrně vyplachujte vodou. Vyjměte kontaktní čočky, jsou-li nasazeny a pokud je lze vyjmout snadno. Pokračujte ve vyplachování. Okamžitě volejte TOXIKOLOGICKÉ INFORMAČNÍ STŘEDISKO/lékaře.
	P302+P352+P333 +P313	PŘI STYKU S KŮŽÍ: Omyjte velkým množstvím vody. Při podráždění kůže nebo vyrážce: Vyhledejte lékařskou pomoc/ošetření.
	P261+P304+P340	Zamezte vdechování prachu. PŘI VDECHNUTÍ: Přeneste osobu na čerstvý vzduch a ponechte ji v poloze usnadňující dýchání.
	P501	Odstraňte obsah/obal ve sběrném místě pro zvláštní nebo nebezpečné odpady.

Doplňkové informace o nebezpečnosti: nepoužijí se

Hmatatelná výstraha pro nevidomé: ne

Uzávěr odolný proti otevření dětmi: ne

2.3. Další nebezpečnost:

Směs obsahuje látku (cement), která je uvedena v příloze XVII Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006, položka č. 47.

Tato směs neobsahuje žádné látky, které jsou vyhodnoceny jako PBT nebo vPvB a žádné látky, které vyvolávají narušení činnosti endokrinního systému, v množství > 0,1% hmotnostních.

Informace o další nebezpečnosti, která nemá vliv na klasifikaci: prašnost, nebezpečí výbuchu prachu.

V případě rozptýlení může vytvářet výbušnou prachovzdušnou směs.

ODDÍL 3. Složení / informace o složkách

3.2. Směsi:

Chemická charakteristika (popis): suchá maltová směs dle DIN 18557 na bázi minerálních pojiv a přísad

Výrobek obsahuje tyto nebezpečné látky:

Chemický název:	Číslo CAS: Číslo ES (EINECS): Indexové číslo: registrační číslo:	Obsah v %:	Klasifikace podle nařízení (ES) 1272/2008: Kód třídy a kategorie nebezpečnosti, H věty	specifický koncentrační limit (SCL) multiplikační faktor (M) odhad akutní toxicity (ATE)
Portlandský cement	65997-15-1 266-043-4 --- ---	14 - 18	Skin Irrit. 2, H315 Skin Sens. 1, H317 Eye Dam 1, H318 STOT SE 3, H335	

Úplné znění H vět viz oddíl 16.

ODDÍL 4. Pokyny pro první pomoc

4.1. Popis první pomoci:

Všeobecné pokyny:

Projeví-li se zdravotní potíže nebo v případě pochybností okamžitě uvědomit lékaře. Při bezvědomí nic nepodávat ústy. **Nevyvolávat zvracení!** Opožděné účinky expozice nejsou očekávány. Pro osoby, které poskytují první pomoc, nejsou doporučeny žádné speciální osobní ochranné prostředky. Osoby, které poskytují první pomoc, mohou manipulovat s oděvem a obuví postiženého pouze v rukavicích.

Při vdechování:

Dopravit postiženého na čerstvý vzduch. Zajistit klid, teplo, vyhledat lékařskou pomoc. Při nepravidelném dýchání nebo zástavě dechu provést umělé dýchání. Při bezvědomí

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

	uvést do stabilizované polohy (na bok) a zajistit lékařskou pomoc.				
Při styku s kůží:	Zašpiněný a nasáklý oděv a obuv svléknout. Postižená místa okamžitě omýt velkým množstvím vody a mýdlem nebo obdobným šetrným mycím prostředkem; případně ošetřit reparačním krémem. Nikdy nepoužívat ředidla nebo rozpouštědla.				
Při styku s okem:	Ihned promývat proudem čisté vody s odtáženými víčky po dobu minimálně 10 minut, vždy přivolat odbornou lékařskou pomoc – očního specialistu.				
Při požití:	Vypláchnout ústa vodou, dát vypít cca 1/4 l vody. Nevyvolávat zvracení. Vyhledat okamžitě lékařskou pomoc. Zajistit klid.				
4.2. Nejdůležitější akutní a opožděné symptomy a účinky:	Při styku s okem: způsobuje podráždění očí Při styku s kůží: způsobuje podráždění kůže, může způsobit alergickou kožní reakci Při vdechnutí: může způsobit podráždění dýchacích cest Při požití: může způsobit nevolnost, zvracení				
4.3. Pokyn týkající se okamžité lékařské pomoci a zvláštní ošetření:	Postup určí lékař.				
ODDÍL 5. Opatření pro hašení požáru					
5.1. Hasiva:	Směs nesplňuje kritéria pro klasifikaci jako hořlavá podle nařízení (ES) 1272/2008.				
Vhodná hasiva:	Přizpůsobit látkám v hořícím okolí: hasící prášek, oxid uhličitý, pěna, voda				
Nevhodná hasiva:	nejsou známa				
5.2. Zvláštní nebezpečnost vyplývající z látky nebo směsi:	nejsou známa				
5.3. Pokyny pro hasiče:	ochranný oblek, přístroj zajišťující ochranu dýchacího ústrojí Zamezte úniku hasící vody či směsi do kanalizace a vodních toků.				
ODDÍL 6. Opatření v případě náhodného úniku					
6.1. Opatření na ochranu osob, ochranné prostředky a nouzové postupy:	Zabraňte šíření prachu, používejte vhodný ochranný oděv, nevdechujte prach, zamezte styku s kůží a očima. Ochranné vybavení viz pododdíl 8.2.2.				
6.2. Opatření na ochranu životního prostředí:	Zamezte úniku směsi do kanalizace a vodních toků (zvýšení hodnoty pH).				
6.3. Metody a materiál pro omezení úniku a pro čištění:					
Vhodné metody omezení úniku:	Uniklou směs ohradit, zakrýt plachtou k zabránění úniku prachu, zakrýt kanalizační vpusti.				
Vhodné postupy čištění:	Směs lze mechanicky odstranit nebo vakuově odsát (filtry EPA a HEPA, ČSN EN 1822-1:2009). Nikdy nepoužívejte k čištění stlačený vzduch.				
6.4. Odkaz na jiné oddíly:	více informací viz oddíly 8 a 13				
ODDÍL 7. Zacházení a skladování					
7.1. Opatření pro bezpečné zacházení:					
Doporučení:	Dopravujte v uzavřených nádobách či obalech, zabraňte prášení. Směs reaguje s vodou alkalicky. Učiňte opatření na ochranu kůže (viz pododdíl 8.2.2).				
Obecná hygiena při práci:	Při práci nejíst, nepít, nekouřit. Po skončení práce si umyjte ruce. Osobní ochranné pomůcky viz oddíl 8. Dbát zákonných předpisů o ochraně a bezpečnosti práce.				
7.2. Podmínky pro bezpečné skladování látek a směsí včetně neslučitelných látek a směsí:	Skladovat v suchém prostředí, chránit před vlhkostí (nesmí zvlhnout). Skladovatelnost max. 12 měsíců.				
7.3. Specifické konečné/ specifická konečná použití:	viz určení výrobku v pododdíle 1.2				
ODDÍL 8. Omezování expozice/ osobní ochranné prostředky					
8.1. Kontrolní parametry:					
Limitní hodnoty expozice:	látko	PELr respirabilní frakce		PELc celková koncentrace	poznámka
		Fr<5%	Fr>5%		
	cement			10	

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

	ostatní křemičitany (s výjimkou azbestu)	2	10:Fr	10	mg/m ³
DNEL (odvozená úroveň, při které nedochází k nepříznivým účinkům na lidské zdraví):	není k dispozici				
PNEC (odhad koncentrace, při které nedochází k nepříznivým účinkům na životní prostředí):	není k dispozici				
8.2. Omezování expozice:					
8.2.1 Vhodné technické kontroly:	Zajistit dobré větrání. To lze docílit místním větráním či celkovým odsáváním. Udržovat koncentrace látek pod limitní hodnoty PEL (NPK-P). Pokud žádné z těchto opatření není dostačující, je nutné používat vhodné prostředky k ochraně dýchacích orgánů (viz pododíl 8.2.2).				
8.2.2 Individuální ochranná opatření včetně osobních ochranných prostředků:					
Ochrana očí a obličeje:	vhodné ochranné brýle prachotěsné (EN 166)				
Ochrana kůže:					
Ochrana rukou:	Vhodné ochranné pracovní rukavice. Pro delší, přímý kontakt doporučen index ochrany 6, který odpovídá > 480 minutám podle EN 374, např. nitrilové bavlněné rukavice se značkou CE (0,4 mm). Nejsou vhodné kožené rukavice z důvodu propustnosti vody. Dodržovat přesné pokyny od výrobce, včetně doby používání. Při poškození rukavice okamžitě vyměňte. Před přestávkami a na konci směny ruce důkladně omýt vodou a mýdlem. Na konci směny ruce ošetřit ochranným krémem.				
Jiná ochrana:	Pracovní oděv s dlouhým rukávem a uzavřená obuv. Udržování pomůcek v čistotě. Po kontaktu se směsí pokožku řádně omýt vodou a mýdlem a použít reparační krém. Odložit kontaminovaný oděv.				
Ochrana dýchacích cest:	Pokud je koncentrace prachu ve vzduchu vyšší než limitní hodnoty PEL (NPK-P), je nutné použít příslušnou ochranu např. filtrační polomaska proti prachu, typ FFP2 (EN 143, EN 149).				
Tepelné nebezpečí:	při běžné manipulaci nehrozí				
8.2.3 Omezování expozice životního prostředí:	zabránit úniku prostředku do půdy, vody a kanalizace; Upozornění: Malta reaguje s vodou alkalicky, ve vodním prostředí vyvolává změnu pH.				
ODDÍL 9. Fyzikální a chemické vlastnosti					
9.1. Informace o základních fyzikálních a chemických vlastnostech:					
Vzhled (při 20°C):	pevné-prášek				
Barva:	šedá				
Zápach:	bez zápachu				
Prahová hodnota zápachu:	nestanovena				
Bod tání/ bod tuhnutí:	> 450°C				
Bod varu nebo počáteční bod varu a rozmezí bodu varu:	výrobce neuvádí				
Hořlavost (plyny, kapaliny, pevné látky):	výrobce neuvádí				
Dolní a horní mezní hodnota výbušnosti:	výrobce neuvádí				
Bod vzplanutí:	výrobce neuvádí				
Teplota samovznícení (plyny, kapaliny):	neaplikovatelné				
Teplota rozkladu:	neaplikovatelné				
pH (při 20°C):	11,5 – 13,5 po zamíchání s vodou				
Rychlost odpařování:	výrobce neuvádí				
Kinematická viskozita (kapaliny):	neaplikovatelné				
Rozpusťnost ve vodě při 20°C:	nízká (< 2 g/l)				
Rozdělovací koeficient n-oktanol/voda (logaritická hodnota):	výrobce neuvádí				
Tlak páry (plyny, kapaliny):	neaplikovatelné				
Hustota:	cca 1700 kg/m ³				

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

Relativní hustota:	výrobce neuvádí
Relativní hustota páry:	neaplikovatelné
Charakteristika částic (pevné látky)	výrobce neuvádí
9.2. Další informace	
Obsah sušiny (%):	100
Obsah VOC (%):	0
Obsah Cr ⁶⁺ (mg/kg):	< 2
ODDÍL 10. Stálost a reaktivita	
10.1. Reaktivita:	výsledky zkoušek nejsou k dispozici
10.2. Chemická stabilita:	Při dodržení doporučených předpisů ke skladování a manipulaci je směs stabilní (viz oddíl 7).
10.3. Možnost nebezpečných reakcí:	není k dispozici
10.4. Podmínky, kterým je třeba zabránit:	Vlhkost (směs s vlhkostí tvrdne) Reaguje s vodou alkalicky, ve vodním prostředí vyvolává změnu pH.
10.5. Neslučitelné materiály:	např. kyseliny, lehké kovy např. hliník, zinek, mosaz
10.6. Nebezpečné produkty rozkladu:	Používá-li se pro určená použití, nerozkládá se.
ODDÍL 11. Toxikologické informace	
11.1 Informace o třídách nebezpečnosti vymezených v nařízení (ES) č. 1272/2008:	
11.1.1 Látky:	---
11.1.2 Směsi:	Produkt sám nebyl testován. Byl klasifikován podle výpočtové metody (nařízení (ES) č. 1272/2008).
Akutní toxicita:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Žíravost/dráždivost pro kůži:	Směs neobsahuje látky s žíravými účinky. Kontakt s kůží způsobuje podráždění, zarudnutí kůže. Směs je klasifikována jako dráždivá na kůži, kategorie 2.
Vážné poškození očí/podráždění očí:	Směs neobsahuje látky s žíravými účinky. Směs obsahuje látku způsobující vážné poškození očí, kategorie 1 (portlandský cement). Směs způsobuje vážné poškození očí, kategorie 1.
Senzibilizace dýchacích cest:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Senzibilizace kůže:	Směs obsahuje látku se senzibilizujícím účinkem na kůži, kategorie 1 (portlandský cement). Směs je klasifikována jako senzibilizující na kůži, kategorie 1.
Mutagenita v zárodečných buňkách:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Karcinogenita:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Toxicita pro reprodukci:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Toxicita pro specifické cílové orgány – jednorázová expozice:	Směs obsahuje látku toxickou pro specifické cílové orgány – jednorázová expozice, kategorie 3 (portlandský cement). Směs ale nespĺňuje kritéria pro klasifikaci jako toxická pro specifické cílové orgány – jednorázová expozice.
Toxicita pro specifické cílové orgány – opakovaná expozice:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
Nebezpečnost při vdechnutí:	Směs neobsahuje látky s těmito účinky.
11.2 Informace o další nebezpečnosti:	
Vlastnosti vyvolávající narušení činnosti endokrinního systému:	Směs neobsahuje žádnou látku, která vyvolává narušení činnosti endokrinního systému.
ODDÍL 12. Ekologické informace	
12.1. Toxicita:	Žádné výsledky ekotoxikologických testů nejsou k dispozici.
12.2. Persistence a rozložitelnost:	Pro směs není relevantní, složky směsi jsou anorganické látky.
12.3. Bioakumulační potenciál:	
Rozdělovací koeficient n-oktanol /voda (log Ko/w):	není k dispozici
Biokoncentrační faktor (BCF):	není k dispozici
12.4. Mobilita v půdě:	Směs je ve vodě rozpustná. Směs se nesmí dostat do kanalizace a vodních toků.
12.5. Výsledky posouzení PBT a vPvB:	Ve směsi není relevantní obsah látek typu PBT a vPvB, složky směsi jsou anorganické látky.

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

12.6. Vlastnosti vyvolávající narušení činnosti endokrinního systému:	Směs neobsahuje žádnou látku, která vyvolává narušení činnosti endokrinního systému.
12.7. Jiné nepříznivé účinky:	Směs nesplňuje kritéria pro klasifikaci jako nebezpečná pro životní prostředí, ve vodním prostředí směs vyvolává zvýšení pH.
ODDÍL 13. Pokyny pro odstraňování	
13.1 Metody nakládání s odpady: Zabránit úniku do kanalizace. Odpad by se neměl odstraňovat uvolněním do odpadních vod. Neodstraňovat současně s komunálním odpadem. Předat ke zneškodnění oprávněné firmě dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění.	
Doporučený způsob odstraňování: recyklace, skládkování Katalogové číslo odpadu: 17 09 03 – Jiné stavební a demoliční odpady (včetně směsných stavebních a demoličních odpadů) obsahující nebezpečné látky. Kategorie: N	
Doporučené způsoby odstraňování obalů: Prázdné vyčištěné obaly předat k recyklaci. Nevyprázdněné obaly předat ke zneškodnění. Katalogová čísla odpadů: 15 01 01 - Papírové a lepenkové obaly. Kategorie: O 15 01 10 – Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné. Kategorie: N	
ODDÍL 14. Informace pro přepravu	
Výrobek nepodléhá předpisům pro silniční (ADR), železniční (RID), lodní (IMDG) a leteckou (ICAO/IATA) přepravu nebezpečných věcí.	
14.1. UN číslo nebo ID číslo:	neaplikovatelné
14.2. Oficiální(OSN) pojmenování pro přepravu:	neaplikovatelné
14.3. Třída/třídy nebezpečnosti pro přepravu:	neaplikovatelné
14.4. Obalová skupina:	neaplikovatelné
14.5. Nebezpečnost pro životní prostředí:	ne
14.6. Zvláštní bezpečnostní opatření pro uživatele:	neaplikovatelné
14.7 Námořní hromadná přeprava podle nástrojů IMO:	neaplikovatelné
ODDÍL 15. Informace o předpisech	
15.1. Předpisy týkající se bezpečnosti, zdraví a životního prostředí/ specifické právní předpisy týkající se látky nebo směsi: Nařízení Komise (EU) 2020/878, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2012/18/EU, o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek a o změně a následné zrušení směrnice Rady 96/82/ES Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění Nařízení vlády č. 195/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a vyhláška č. 64/1987 Sb., o evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR) ve znění pozdějších a souvisejících předpisů Směs obsahuje látku (cement), která je uvedena v příloze XVII Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006.	
Kategorizace podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2012/18/EU: Nebezpečné látky jmenovitě uvedené: směs neobsahuje žádnou látku uvedenou v příloze I, část 2 Kategorie nebezpečnosti dle přílohy 1, část. 1: směs nespadá do žádné z kategorií nebezpečnosti uvedené v příloze I, část 1	
15.2. Posouzení chemické bezpečnosti: nebylo provedeno	

Datum sestavení: 17.02.2020

Revize: 21.06.2021

Číslo revize: 1

ODDÍL 16. Další informace

Informace uvedené v tomto bezpečnostním listu vychází ze současných znalostí, legislativy EU a legislativy ČR. Představují doporučení z hlediska zdravotního a bezpečnostního a doporučení týkající se otázek životního prostředí, která jsou nutná pro bezpečné použití, ale nemohou být považována za záruku užitných vlastností nebo vhodnosti pro konkrétní použití. Je vždy povinností uživatele/zaměstnavatele zajistit, aby práce byla plánována a prováděna v souladu s platnými právními předpisy. Bez předem písemně daných instrukcí nesmí být přípravek užit pro jiné účely, než udané v pododdíle 1.2.

Klasifikace a postupy použité k odvození klasifikace směsi podle nařízení (ES) č. 1272/2008 :

klasifikace podle nařízení (ES) č. 1272/2008	postup klasifikace
Eye Dam. 1, H318	metoda výpočtu
Skin Sens. 1, H317	metoda výpočtu
Skin Irrit. 2, H315	metoda výpočtu

Revize č. 1 (ze dne 21.06.2021):

- změna a doplnění klasifikace a označení směsi (oddíl 2)
- doplněna klasifikace složky (pododdíl 3.2)
- změna a/nebo doplnění údajů (oddíly 8,9,11,15,16)
- BL byl přepracován podle Nařízení Komise (EU) 2020/878

H-věty, zkratková slova uvedená v bezpečnostním listu:

H věty:

- H315 Dráždí kůži.
- H317 Může vyvolat alergickou kožní reakci.
- H318 Způsobuje vážné poškození očí.
- H335 Může způsobit podráždění dýchacích cest.

Zkratková slova:

- Eye Dam. 1 - vážné poškození očí, kategorie 1
- Skin Irrit. 2 – dráždivost pro kůži, kategorie 2
- Skin Sens. 1 – senzibilizace kůže, kategorie 1
- STOT SE 3 – toxicita pro specifické cílové orgány – jednorázová expozice, kategorie 3